

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Анотація. Розглянуто актуальні питання вдосконалення організаційно-методичних аспектів аудиту формування фінансових результатів та їх складових – доходів та витрат підприємств. Досліджено методика аудиторської перевірки доходів, витрат і фінансових результатів. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення послідовності аудиту фінансових результатів.

Аннотация. Рассмотрены актуальные вопросы совершенствования организационно-методических аспектов аудита формирования финансовых результатов и их компонентов – доходов и расходов. Исследована методика аудиторской проверки доходов, расходов и финансовых результатов. Разработаны предложения по усовершенствованию последовательности аудита финансовых результатов.

Annotation. The pressing questions of perfection of organizational and methodical aspects of financial results forming audit and their components – profits and charges – are examined. Methodology of public accountant verification of profits, charges and financial results is investigated. Suggestions on the improvement of methods of audit of financial results are worked out.

Ключові слова: прибуток, фінансові результати, бухгалтерський облік, аудит.

В умовах глобалізації економіки актуальними є питання стандартизації та гармонізації обліку й аудиту в цілому і вдосконалення методики аудиту фінансових результатів зокрема. Останнім часом у спеціалізованій літературі та на практиці питанням організації і підготовки до аудиту приділяється основна увага, проте методика аудиту фінансової звітності сьогодні залишається недостатньо розробленою. Від повноти і наукової обґрунтованості методики залежить практичне застосування, обґрунтування видів аудиту, терміни їх проведення і в цілому ефективність аудиторської роботи.

Пріоритетне місце в наукових працях з аудиту відведено методиці аудиту об'єктів бухгалтерського обліку, однак питання загальної методики вивчення фінансової звітності висвітлено недостатньо.

Метою дослідження є розробка пропозицій щодо послідовності аудиту фінансової звітності, а також їх документального оформлення.

Проблемами методики аудиту фінансової звітності займалися провідні вітчизняні дослідники, такі, як: Костирко Р. О., Костюк Г. І., Свідерський Д. С., Петрик О. А., Мамишев А. В. та ін. [1 – 4].

Необхідність складання звітності на сучасному етапі розвитку господарських відносин в Україні визначається потребами в інформації про результати діяльності та фінансовий стан різних учасників господарського життя країни. Таку інформацію можна отримати за допомогою аналізу показників фінансової звітності, які надають загальну характеристику фінансово-майнового стану юридичної особи [1].

У вітчизняній літературі процес аудиту фінансової звітності в організаційному плані поділяється на: планування; вивчення; оцінювання; встановлення достовірності; звітування [5].

Для вивчення, оцінювання та встановлення відповідності фінансової звітності підприємства можна розділити цей процес на етапи, подані у таблиці.

Розпочати дослідження звітності аудитор повинен із визначення відповідності форм звітності затвердженим нормативними документами формам і складання усіх типових форм.

Спочатку звітні форми перевіряються щодо правильності заповнення їх адресної частини. Встановлюється зазначення повної назви підприємства, виду діяльності відповідно до статуту, повноти заповнення реквізитів і показників рядків і граф звітності [5].

Після вивчення форм звітності за допомогою формальної перевірки аудитор повинен здійснити арифметичну перевірку кожної із наданих йому форм звітності. Арифметичний контроль полягає у перевірці правильності обчислених підсумкових показників форм звітності. За допомогою проведення арифметичної перевірки виявляються невідповідності показників у межах однієї форми. Найчастіше такі помилки допускаються під час підрахунку проміжних підсумкових показників звітності.

Таблиця

Етапи дослідження фінансової звітності

Етап	Назва	Характеристика
Етап I	Перевірка фінансової звітності за формою	Повнота заповнення реквізитів та граф звітності; правильність показників на початку звітного періоду; дотримання строків і термінів подання фінансової звітності
Етап II	Перевірка правильності складання кожної з форм звітності	Арифметична перевірка кожної з форм; вивчення правильності ведення обліку; перевірка відповідності показників звітності даним бухгалтерського обліку даним бухгалтерського обліку
Етап III	Перевірка узгодженості показників форм фінансової звітності	Перевірка достовірності показників звітності на підставі їх порівняння з даними синтетичних регістрів бухгалтерського обліку; перевірка зв'язку показників окремих форм фінансової звітності між собою

Аудит за змістом слід розпочинати з перевірки відповідності даних статей форм звітності на початок звітного періоду даним цих форм на кінець попереднього звітного періоду. Наступним кроком є безпосередня перевірка відповідності показників даних бухгалтерського обліку та інших документів підприємства.

Далі безпосередньо необхідно перевірити відповідності показників даних бухгалтерського обліку та інших документів підприємства. Вона полягає у порівнянні показників звітності підприємства з даними первинних документів і зведених облікових документів (журналів за кредитом субрахунків бухгалтерського обліку й відомостей до них, Головною книгою) про здійснені господарські операції підприємства [2].

Для забезпечення ефективності проведення аудиту достовірності звітності за допомогою порівняння її показників з даними бухгалтерського обліку доцільно складати порівняльні таблиці, які будуть раціональними та зручними у використанні та забезпеченні раціонального оформлення робочих документів аудиту.

За допомогою зведення результатів перевірки у таблицю перевіряється відповідність залишків рахунків бухгалтерського обліку за Головною книгою та обліковими регістрами показникам фінансової звітності. У підсумку аудитор має можливість ідентифікувати невідповідності та відхилення показників звітності від даних бухгалтерського обліку, зосереджуючись на з'ясуванні причин їх виникнення, що забезпечить ефективність проведення аудиту.

Наступним етапом аудиту фінансової звітності після порівняння її показників фінансової звітності та даних бухгалтерського обліку є перевірка зв'язку показників різних форм фінансової звітності за однієї з звітний період. Під час проведення аудиту фінансової звітності спочатку необхідно здійснювати перевірку достовірності відповідних показників звітності на підставі їх порівняння з даними синтетичних (а в окремих випадках і аналітичних) регістрів бухгалтерського обліку, а вже потім – зв'язку показників окремих форм фінансової звітності між собою [6].

У процесі дослідження відповідності форм звітності аудиту потрібно використовувати як загальнонаукові, так і спеціальні методи дослідження: логічне мислення в поєднанні з методом порівняння, прийомами документального контролю, методами економічного аналізу.

Перевіряючи фінансову звітність клієнта аудитор має підтверджувати показники, відображені у фінансовій звітності фактичною наявністю, оскільки для складання аудиторського висновку потрібно подати достовірну, точну інформацію [4].

Ступінь достовірності фінансової звітності вивчається за допомогою таких прийомів і способів: загальнонаукових, розрахунково-аналітичних, методичних прийомів документального та фактичного контролю.

Таким чином, авторами запропоновано загальну послідовність дій аудитора у ході дослідження звітності з метою її підтвердження, яка полягає у: визначенні відповідності форм звітності затвердженим нормативними документами формам; вивченні правильності заповнення їх адресної частини граф "на початок періоду", "за звітний період" форм звітності; дотримання установлених законодавством термінів подання фінансової звітності; арифметичній перевірці форм звітності; перевірці звітності з точки зору якості її змісту; перевірці дотримання підприємством принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, передбачених для складання та подання фінансової звітності підприємства; перевірці показників даних бухгалтерського обліку та інших документів підприємства; перевірці зв'язку показників різних форм фінансової звітності за однієї з звітний період; підтвердженні показників, відображених у фінансовій звітності фактичною наявністю.

Перспективою подальших досліджень є розробка методик аудиту фінансової звітності залежно від виду аудиту та обставин, що спричиняють проведення аудиту.

Наук. керівн. Кошурко О. В.

Література: 1. Костирко Р. О. Удосконалення аудиту фінансової звітності акціонерних товариств : монографія / Р. О. Костирко. – Луганськ : Вид-во С Н У ім. В. Даля, 2003. – 300 с. 2. Костюк Г. И. Проверка бухгалтерской отчетности аудитором / Г. И. Костюк // Бухгалтерский учет. – 2003. – № 4. – С. 49–58. 3. Свідерський Д. С. Аудит витрат підприємства як складова контролю показників звітності / Д. С. Свідерський // Фінанси, облік і аудит. – 2009. – № 13. 4. Мамишев А. В. Аудит ефективності діяльності: концепція, цикл, планування / А. В. Мамишев // Фінансовий контроль. – 2006. – № 2. – С. 54–60. 5. Дряхлов В. В. Основы аудита: курс лекций / В. В. Дряхлов. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: "Издательство Гном и Д", 2011. – 272 с. 6. Загородній А. Г. Аудит: теорія і практика / А. Г. Загородній. – Львів: Національного університету "Львівська політехніка", 2010. – 364 с. 7. Сулейманова Е. Р. Методичні аспекти аудиту фінансових результатів та шляхи його вдосконалення / Е. Р. Сулейманова // Управління розвитком. – 2011. – № 2(99). – С. 94–96.